

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karadeniz coğrafyasında bahar ve yaz aylarında etkili olan şiddetli yağışlar, tedbirsizlikten ve sorumsuz imar politikalarından kaynaklı olarak son yıllarda büyük sel felaketlerine neden olmaktadır. Bu yıl da yaşanan şiddetli yağışlar, yine siyasi iktidarın ve yerel yönetimlerin sorumsuzluğuyla tanımlanabilecek, çevreyi ve ekolojik dengeyi tahrip eden politikalardan kaynaklı büyük bir insani ve çevresel yıkıma sebebiyet vermiş, AFAD'ın 15 Ağustos 2021 tarihli son açıklamasına göre 62 kişinin yaşamına mal olmuş, 77 kişi için kayıp ihbar yapılmış, yüzlerce ev ve işyeri büyük yıkım ve zarar görmüştür. Karadeniz'de yaşanan sel felaketinin tüm boyutlarıyla araştırılması, idari ve siyasi sorumlularının ortaya çıkarılması, bundan sonra yaşanabilecek felaketlerin önüne geçmek için elzem hale gelmiştir. Bu vesileyle Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Grup Başkanvekili

Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Karadeniz'de yaşanan şiddetli yağışlardan kaynaklı olarak, çıkan sel nedeniyle yaşamını yitirenlerin sayısının 15 Ağustos itibarıyla 62'ye yükseldiği AFAD tarafından açıklanırken, toplam 77 kayıp ihbarının olduğu, arama kurtarma çalışmalarının devam ettiği ifade edilmektedir. "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" ilan edilen Kastamonu, Sinop ve Bartın şiddetli yağışlardan en çok etkilenen iller olmuştur. Doğa felaketi gibi görülen bu yıkım, esasen ekolojik dengeleri bozan ve doğayı tahrip eden politikaların sonucundan başka bir şey değildir. Zira Karadeniz coğrafyası her sene bahar ve yaz aylarında yoğun yağışlara sahne olmaktadır. Önceki yıllarla kıyaslandığında, can ve mal kayıplarının bu denli fazla olması, dikkatleri Karadeniz'de bir süredir uzmanların işaret ettikleri sorumsuz ve yanlış çevre ve imar politikalarına yönlendirmektedir. Üstelik son yıllarda belirginleşen iklim krizi de yaşananlar açısından önemli ölçüde etkilidir. Ne yazık ki, bu konuda da bir toplumsal ve siyasal farkındalık yaratılamamış, iktidar, iklim krizinin etki ve sonuçlarına yönelik önlemleri almamıştır. Bu açıdan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında, iklim değişikliğinin azaltılması, adaptasyonu ve finansmanı hakkında imzalanan Paris İklim Anlaşması'nı imzalamış olmamıza rağmen henüz taraf olma onamasının Meclis tarafından yapılmamış olması da son derece önemli bir olumsuz etkidir.

Öte yandan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2019 yılında başlattığı, Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı'nın gerçekte ne kadar uygulanabildiği de kamuoyunun merak ettiği konuların başında gelmektedir. Son 20 yılı dikkate aldığımızda; 2002 yılında Rize'de, 2005 yılında Rize ve Trabzon'da, 2009 yılında Artvin'de, 2010 yılında Rize'de, 2012 yılında Samsun'da, 2015 yılında Artvin'de, 2018 yılında Ordu'da, 2019 yılında Trabzon'da, 2020'de Rize, Giresun, Artvin ve Trabzon'da şiddetli yağışın ardından sel ve heyelanlar meydana gelmiştir. Akan her suya ve dereye, niteliğine ve durumuna bakılmaksızın, HES inşaatlarının yapıldığı Karadeniz'de, dere yataklarında gözü dönmüşçesine rant amaçlı yapılaşmaya izin verilmesi bütün çevre felaketlerine davetiye çıkarmaktadır. Dere kenarlarına ve yataklarına evlerin inşa edilmemesi gerekirken, yüksek katlı binaların, kamu kurumlarının ve hatta üniversitelerin yapılmış olması; AKP iktidarının merkezi olarak bu adımlara seyirci kalması hatta teşvik etmesi; yerel yönetimlerin ise bu imar anlayışı ile büyük rant alanları ve imkanları yaratıyor olması kamuoyunda konuşulan konuların başında gelmektedir. Kastamonu, Sinop ve Bartın'da son yaşadığımız felaket de bunlardan kaynaklanmaktadır.

Bölgeye yapılan yüzlerce HES barajı da, dere yataklarını doğrudan etkilemiş, dere yataklarına rant uğruna izin verilen yapılaşma ise sel felaketlerine davetiye çıkarmıştır. Son felaketteki can kayıplarının en çok olduğu Kastamonu'nun Bozkurt İlçesi'nde HES kapaklarının patladığı iddia edilmektedir. Ayrıca defalarca çeşitli düzeylerdeki uzman ve yetkililer tarafından yapılmış olan uyarılara rağmen, yerleri değiştirilmemiş ve tehlikeli biçimde dere kenarlarına yığılmış olan tomrukların da, selle birlikte sürüklenerek köprüleri tıkadığı ve çok büyük yıkıma ve ölümlere yol açtığı görülmektedir. Sinop Ayancık'ta da benzer sorunların yaşandığı bildirilmektedir. Plansız ve yoğun yapılan ağaç kesimleri sonucu dere kenarlarına yine plansız olarak yığıldırılan devasa tomrukların yol açacağı tehlikelerin ortadan kaldırılmasının yine rant amacıyla engellendiği de çok açıktır.

TMMOB'nin 2018 yılında yaptığı açıklamada, "Yıllardır bölgede yaşanan sel olaylarıyla ilgili yaptığımız inceleme ve değerlendirmelerde üç ortak noktanın öne çıktığını gözlemliyoruz: İlki dere yataklarındaki yapılaşma; ikincisi, Karadeniz Sahil Yolu'nun oluşturduğu setin derelerin Karadeniz'e ulaşmasına engel olması; üçüncüsü de HES'ler nedeniyle derelerin akış rejiminin bozulmasıdır. Bu üç temel sorun çözüme kavuşturulmadan, bölge halkının can ve mal güvenliğinin sağlanması mümkün değildir." tespitinde bulunulmuş, ancak yetkililerin olumlu yönde bir adım atmadığı görülmüştür.

Karadeniz'de her yıl yaşanan yoğun yağışların, özellikle son birkaç yılda can kayıplarının ve büyük tahribatların yaşandığı felaketlere dönüşme nedeni TBMM'de kurulacak komisyonda araştırılmalı ve sonuçları üzerinden ciddi çevre politikaları oluşturulmalıdır. Bu konu ile ilgili şimdiye kadar verdiğimiz soru önergeleri yanıtsız bırakılmış, açılmasını talep ettiğimiz komisyonların kurulmasına "Hayır" denilmiştir. Bu ayıba artık son verilmeli, Meclis çatısı altında bir araştırma komisyonu kurularak Karadeniz bölgesi daha büyük yıkımlardan kurtarılmalıdır. Doğa ve ekolojik denge ile uyumlu bir siyasetin geliştirilmesi için bu komisyon bir başlangıç olmalı ve yaşanabilecek olası felaketlerin önüne geçilebilmelidir. TBMM'nin önünde duran öncelikli görevlerden biri şu anda budur.